

TR Dizin Dergi Listesi

ÜAK Doçentlik başvurularında yer alan "Ulusal Hakemli Dergi" tanımında yer alan ULAKBİM TR Dizin dergi listesidir.

Dergi ad ve ISSN ile yapılan aramalarda, derginin TR Dizin'de yer aldığı yıl bilgileri listelenmektedir. Bir yıla ait liste bir sonraki sene başında ilan edilir. TR Dizin'de yer alan dergiler her yıl ilk sayılarının yayınlanması, TR Dizin'e iletilmesi, derginin geçmişi ve sürecine göre değerlendirilerek listeye eklenir.

Yazarlar için; makalelerin TR Dizin'de yer aldığını belgelemek için makalenin yayımlandığı yılda derginin listede yer alması gerekmektedir.

Dergi Adı	Yıl Seçiniz	ISSN	e-ISSN	Veri Tabanı Seçiniz	Konu Alanı
legal hukuk dergisi					
Legal Mali Hukuk Dergisi	2013	1305-4074	2149-4185	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Mali Hukuk Dergisi	2014	1305-4074	2149-4185	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Mali Hukuk Dergisi	2015	1305-4074	2149-4185	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Mali Hukuk Dergisi	2016	1305-4074	2149-4185	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Mali Hukuk Dergisi	2017	1305-4074	2149-4185	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Mali Hukuk Dergisi	2018	1305-4074	2149-4185	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2013	1304-5962	2149-4223	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2014	1304-5962	2149-4223	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2015	1304-5962	2149-4223	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2016	1304-5962	2149-4223	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2017	1304-5962	2149-4223	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku	2018	1304-5962	2149-4223	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Hukuk Dergisi	2014	1303-9210	2149-4231	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Hukuk Dergisi	2015	1303-9210	2149-4231	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Hukuk Dergisi	2016	1303-9210	2149-4231	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Hukuk Dergisi	2017	1303-9210	2149-4231	Sosyal	Sosyal Bilimler
Legal Hukuk Dergisi	2018	1303-9210	2149-4231	Sosyal	Sosyal Bilimler

YENİ KİTABIMIZ ÇIKTI!

"Bankacılar İçin Kambyo Senetleri Hukuku" adlı bu kitap, "Bankacılar İçin Kefalet Hukuku" ve "Bankacılar İçin İpotek Hukuku" kitaplarının ardından bankacılara yönelik olarak hazırlanan üçüncü kitaptır. Kambyo senetleri (çek, bono, poliçe) ile ilgili olarak günlük çalışma hayatında sıklıkla karşılaşılan bir takım hukuki sorunlara kısa cevaplar oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu kitabı "Online Kitap" olarak da satın alabilirsiniz.

Tel: 0216 449 04 85 / e-posta: abone@legal.com.tr /online satış: www.legal.com.tr

Bu dergiyi "Online Dergi" olarak da satın almak isterseniz,
Tel: 0 216 449 04 85-86 e-posta: abone@legal.com.tr
online satış: www.legal.com.tr

LEGAL YAYINCILIK A.Ş.
Caferiğe Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7
Kadıköy/İstanbul

KDV'den muaftır

Haziran / June 2019
Cilt: 17 / Sayı: 198
Volume: 17 / Issue: 198

LEGAL HUKUK DERGİSİ
LEGAL JOURNAL OF LAW

LEGAL Hukuk Dergisi

LEGAL JOURNAL OF LAW

17.
yılı

MAKALELER / ARTICLES

Çağdaş Eğilimler Işığında Seçim Uyuşmazlıklarının Denetimi
Judicial Review of Electoral Discrepancies in the Light of Modern Tendencies

Prof. Dr. Ekrem Ali AKARTÜRK
Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Tevfik Sönmez KÜÇÜK

Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvurularda Uyguladığı ve Yorumladığı Medeni Usul Hukuku Kuralları

Application and Interpretation of Civil Procedural Rules by the Constitutional Court In Individual Application

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Efe DİRENİSA

Umumi Mağazalar ve Lisanslı Depolar Tarafından Çıkarılan Kıymetli Evrakla İlişkin Hukuki Meseleler

Legal Matters Related to Documents of Title Issued by General Warehouses and Agricultural Warehouses

Dr. Banış KAYA

Avrupa Parlamentosu'nun "Robotik Hakkında Medeni Hukuk Kurallarına İlişkin 16 Şubat 2017 Tarihli Tavsiye Kararı"nın Genel Bir Tahliili ve Yasalaştırma Öngörülleri

A General Analysis of "European Parliament Resolution of 16 February 2017 with Recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics" & Envisions of Enactment

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Sinan Sami AKKURT

Milletvekili Andının Milletvekilliği Statüsüne Etkisi

The Effect of the Parliamentary Oath to the Status of Deputies

Arş. Gör./Res. Asst. Sinem ŞİRİN

UZMAN GÖRÜŞÜ / EXPERT OPINION

Tasarrufun İptali Davalarında Kimler Açabilir? (Tasarrufun İptali Davalarında "Davacı" Sıfatı) (I)

Who May Initiate a Cause of Action for Annulment of Possession? (Plaintiff in Annulment of Possession Actions) (I)

Av./Atty. Talih UYAR

HUKUK HABERLERİ / LEGAL NEWS

- * Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği Yayınlandı
- * Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15) Değiştirildi
- * Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15) Değiştirildi
- * Bireysel Emeklilik Sisteminde Devlet Katkısı Hakkında Yönetmelik Değiştirildi
- * 2019 Yılı Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi Yayınlandı
- * Yapılan İç Beden Aramasının Kanuni Dayanağı Olmaması Nedeniyle Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma Hakkı İhlal Edilmiştir
- * Taşınmazın Uzun Süre Kamulaştırılmamasından Doğan Zararın Tazmin Edilmemesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkı İhlal Edilmiştir
- * Tıbbi Muayene Bulgularının Tutulmamasının Başvurucu Aleyhine Sonuç Doğurması Nedeniyle Kişinin Maddi ve Manevi Varlığını Koruma Hakkı İhlal Edilmiştir
- * Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu, "Sağlık Raporları Nedeniyle Derhal Fesihlerde, İşçiden Savunma Alınması Gerekmediği"ne Karar Verdi
- * Etkili Bir Ceza Soruşturması Yürütülmemesi Nedeniyle Yaşam Hakkının Usul Boyutu İhlal Edilmiştir
- * Anayasa Mahkemesi Tarifeğe Dayanarak Karşı Tarafa Yüklenecek Vekâlet Ücretinin Avukata Ait Olmasının Anayasa'ya Aykırı Olduğuna İlişkin İtirazı Reddetti
- * Anayasa Mahkemesi Cezai Hükümlerde Lehe Kanunun Uygulanmasını Engelleyen Kuralı İptal Etti
- * İdari Gözetim Altında Tutmanın Hukuki Olmaması Nedeniyle Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkı İhlal Edilmiştir
- * Çalışanlar Adına Ödenen Katkı Payı Üzerinden Vergi Tahsil Edilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkı İhlal Edilmiştir

YARGITAY, DANIŞTAY VE DİĞER YÜKSEK MAHKEME KARARLARI, HUKUK HABERLERİ, HUKUKİ MAKALELER, GÜNCEL MEVZUAT, RESMİ GAZETE ÖZETLERİ, ÖNEMLİ BİLGİLER
DECISION OF THE COURT OF CASSATION, THE COUNCIL OF STATE, AND OTHER COURTS OF APPEALS' DECISIONS, LEGAL NEWS, LEGAL ARTICLES, CURRENT LEGISLATION, ABSTRACTS OF THE OFFICIAL GAZETTE, MAJOR INFORMATION

Cilt: 17 / Sayı: 198
Volume: 17 / Issue: 198
Haziran / June 2019

ISSN 1303-9210

ISSN: 1303-9210

LEGAL

Hukuk Dergisi *LEGAL JOURNAL OF LAW*

Cilt: 17/Sayı: 198
Volume: 17/Issue: 198
Yıl/Year: 2019

**YARGITAY, DANIŞTAY VE DİĞER YÜKSEK
MAHKEME KARARLARI, HUKUK HABERLERİ,
HUKUKÎ MAKALELER, GÜNCEL MEVZUAT,
RESMÎ GAZETE ÖZETLERİ, ÖNEMLİ BİLGİLER**

*DECISION OF THE COURT OF CASSATION, THE COUNCIL OF
STATE, AND OTHER COURTS OF APPEALS' DECISIONS, LEGAL
NEWS, LEGAL ARTICLES, CURRENT LEGISLATION, ABSTRACTS OF
THE OFFICIAL GAZETTE, MAJOR INFORMATION*

TR Dizin Hukuk Veri Tabanında Dizinlenmektedir

Legal Hukuk Dergisi
Legal Journal of Law

“Hakemli Dergidir”/“Peer reviewed Journal”

Cilt: 17/Sayı: 198
Volume: 17/Issue: 198
Yıl/Year: 2019

Yayın Sahibi/Publisher: Legal Yayıncılık A. Ş. adına Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni/*On Behalf of Legal Yayıncılık INC. Publisher and Executive Editor*
Av./Atty. Lütürrahman BAŞÖZ

**Sorumlu Yazı İşleri Müdürü/
Responsible Manager:** Av./Atty. Ramazan ÇAKMAKCI

**Yayıncının Adı/
Name of Publishing Company:** Legal Yayıncılık A.Ş.
(Sertifika No./Certificate No. 27563)

Basım ve Cilt/Printing and Volume: Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 41707)
Tel. 0 212 463 71 25

Basıldığı Yer/Place of Publication: Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No:51/1
Küçükçekmece/İstanbul

Basıldığı Tarih/Publication Date: Haziran/June 2019

Yönetim Yeri/Place of Management: Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7
Kadıköy/İstanbul
Tel. 0 216 449 04 85-86 Faks/Fax: 0 216 449 04 87

E-posta/E-mail: legal@legal.com.tr

URL: www.legal.com.tr

Yayın Dili/Published on Language: Türkçe/İngilizce

Yayın Türü/Type of Publication: Uluslararası, Süreli, Aylık Hukuk Dergisi/
This journal is a peer reviewed international law journal published per month

Yurt Dışı Temsilciliği

Legal Publishing Albania Shpk

Rruga Sami Frasheri, pallati 14, hyrja 11, ap. 8 ne
Tirane/Albania

www.legalalbania.com

info@legalalbania.com

Basılı ISSN: 1303-9210

Online ISSN: 2149-4231

EDİTÖRLER KURULU/EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Saba ÖZMEN
Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr. Hasan PULAŞLI
İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Sultan ÜZELTÜRK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

Doç. Dr. Özlem YENERER ÇAKMUT
Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ebru CEYLAN
İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

TEMSİLCİ/REPRESENTATIVE

**Mersin Temsilcisi/
Mersin Representative**
Av. H. Hulki ÖZEL

YAYIN ve DANIŞMA KURULU
EDITORIAL and ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Faruk ACAR

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr. Pınar AKAN

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Murat ALIŞKAN

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Gökhan ANTALYA

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr. Abdülkadir ARPACI

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Mehmet Emin ARTUK

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı (Eski)

Prof. Dr. Oğuz ATALAY

*Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukuku
Anabilim Dalı*

Prof. Dr. Cevdet ATAY

Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR

Yeditepe Üniv. Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Süheyl BATUM

Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Erdoğan BÜLBÜL

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Osman CAN

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Özlem YENERER ÇAKMUT

Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mustafa ÇEKER

Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Gürsel ÇETİN

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı

Prof. Dr. Osman DOĞRU

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Nuray EKŞİ

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Nüvit GEREK
*Eskişehir Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Anabilim Dalı*

Prof. Dr. Tevfik GÜLSOY
Gaziantep Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Alper GÜMÜŞ
İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Pelin GÜVEN
Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Özel Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sibel İNCEOĞLU
Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Zeliha Nur KAMAN
İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku

Prof. Dr. Turgut KALPSÜZ
Prof. Dr. Mahmut KOCA
İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku

Prof. Dr. Mustafa KOÇAK
Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Rektörü – Anayasa Hukuku

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Serap Keskin KİZİROĞLU
Okan Üniversitesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi – Dekan

Prof. Dr. Tekin MEMİŞ
Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Şafak NARBAY
*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi*

Prof. Dr. Ali Necip ORTAN
Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Hayrettin ÖKÇESİZ
Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ayhan ÖNDER
Ceza ve Ceza Usul Hukuku

Prof. Dr. Selçuk ÖZTEK
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Ömer ÖZKAN
İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı

Prof. Dr. Saba ÖZMEN
Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr. Bahri ÖZTÜRK
İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Hasan PULAŞLI
İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Adem SÖZÜER
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Cumhuri ŞAHİN
Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Şükran ŞIPKA
Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Kürşat TURANBOY
Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Güzin ÜÇİŞİK
Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Samim ÜNAN
Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Hakan ÜZELTÜRK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Vergi Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Sultan ÜZELTÜRK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı
Prof. Dr. Serap YAZICI
İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Hamdi YILMAZ
Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı
Prof. Dr. Sevtap YOKUŞ VEZNEDAROĞLU
Altınbaş Üniversitesi
Prof. Dr. Müslüm AKINCI
Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku ve İdare Hukuku Anabilim Dalı Başkanı
Doç. Dr. Çetin ARSLAN
Hacettepe Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı
Doç. Dr. Taner AYANOĞLU
İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı
Doç. Dr. Başak Zeynep BAYSAL
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı
Doç. Dr. Mustafa Erdem CAN
Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı
Doç. Dr. Ebru CEYLAN
İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Mehmet ERDEM
Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Ahmet M. GÜNEŞ
Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Birgül SOPACI ÖZTUNA
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

Doç. Dr. İlhan YILMAZ
Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Özel Hukuku Anabilim Dalı
Dr. Öğr. Üyesi Sinan BAYINDIR
Piri Reis Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Sevi BAKIM
Okan Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Fatma KARAKAŞ DOĞAN
Bremen Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Nuri ERDEM
TC. İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı, Ticaret Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer EROĞLU
Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Dr. Öğr. Üyesi A. Kürşat TANGÜN
Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı
Dr. Cengiz APAYDIN
İstanbul Anadolu Adliyesi Cumhuriyet Savcısı
Haşmet Sırrı AKŞENER
İstanbul 10. Ticaret Mahkemesi E. Başkanı
Hasan ÖZKAN
Em. İstanbul Hukuk Hâkimi
İzzet DOĞAN
Em. İstanbul Hukuk Hâkimi
Arş. Gör. Mustafa ÜNLÜTEPE
Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı
Av. Atilla COŞKUN, Av. Süleyman ÇETİN,
Av. İbrahim Murat HAZNEDAR, Av. Recep KAHRAMAN, Av. Dr. Filiz KESKİN,
Av. Fikret İLKİZ, Av. Hasan KÖROĞLU, Av. Mehmet UÇUM, Av. Talih UYAR

HAKEMLER/REFEREES

Prof. Dr. Ali Cem BUDAK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Şafak NARBAY
*Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi*

Prof. Dr. Nuray EKŞİ
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Mahmut KOCA
İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Saba ÖZMEN
Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr. Hasan PULAŞLI
İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Kürşat TURANBOY
Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Güzin ÜÇİŞİK
Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Sultan ÜZELTÜRK
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

Prof. Dr. Müslüm AKINCI
*Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku ve İdare Hukuku Anabilim Dalı
Başkanı*

Doç. Dr. Özlem YENERER ÇAKMUT
Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ebru CEYLAN
*İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi*

Dr. Öğr. Üyesi Sinan BAYINDIR
Piri Reis Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Sevi BAKIM
*Okan Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi*

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer EROĞLU
Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

Dr. Cengiz APAYDIN
İstanbul Anadolu Adliyesi Cumhuriyet Savcısı

LEGAL HUKUK DERGİSİ

Cilt: 17/Sayı: 198

Yıl: 2019

İÇİNDEKİLER

Yüksek Mahkeme Kararları Kısa Özetleri	2365
Hukukî Makaleler.....	2369
Araştırma Makalesi	
Çağdaş Eğilimler Işığında Seçim Uyuşmazlıklarının Denetimi <i>Prof. Dr. Ekrem Ali AKARTÜRK</i> <i>Dr. Öğr. Üyesi Tefrik Sönmez KÜÇÜK.....</i>	2371
Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvurularda Uyguladığı ve Yorumladığı Medenî Usûl Hukuku Kuralları <i>Dr. Öğr. Üyesi Efe DİRENİSA .....</i>	2421
Umumi Mağazalar ve Lisanslı Depolar Tarafından Çıkarılan Kıymetli Evraka İlişkin Hukuki Meseleler <i>Dr. Barış KAYA .....</i>	2497
Avrupa Parlamentosu'nun "Robotik Hakkında Medenî Hukuk Kurallarına İlişkin 16 Şubat 2017 Tarihli Tavsiye Kararı"nın Genel Bir Tahlili ve Yasalaştırma Öngörülleri <i>Dr. Öğr. Üyesi Sinan Sami AKKURT.....</i>	2537
Milletvekili Andının Milletvekilliği Statüsüne Etkisi <i>Arş. Gör. Sinem ŞİRİN.....</i>	2557
Uzman Görüşü	2587
Tasarrufun İptali Davalarını Kimler Açabilir? (Tasarrufun İptali Davalarında "Davacı" Sıfatı) (I) <i>Av. Talih UYAR .....</i>	2589
Hukuk Haberleri.....	2631
Yargıtay Hukuk Kararları.....	2643
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararları.....	2645
Yargıtay Hukuk Daire Kararları.....	2658
Yargıtay Ceza Kararları	2681
Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı.....	2683
Yargıtay Ceza Daire Kararları.....	2685

- Araştırma Makalesi -

⚡ **AVRUPA PARLAMENTOSU'NUN “ROBOTİK HAKKINDA
MEDENÎ HUKUK KURALLARINA İLİŞKİN 16 ŞUBAT 2017
TARİHLİ TAVSİYE KARARI”NIN GENEL BİR TAHLİLİ VE
YASALAŞTIRMA ÖNGÖRÜLERİ***

(A GENERAL ANALYSIS OF “EUROPEAN PARLIAMENT RESOLUTION OF 16
FEBRUARY 2017 WITH RECOMMENDATIONS TO THE COMMISSION ON CIVIL
LAW RULES ON ROBOTICS” & ENVISIONS OF ENACTMENT)

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Sinan Sami AKKURT**

ÖZ

ABD., Çin, Güney Kore, Japonya gibi ülkelerin robotik alanında yasalaştırma çalışmalarına başlamaları ve/veya bunları belirli ölçüde gerçekleştirmeleri üzerine, Avrupa Parlamentosu da *Birlik* yasalarının robotikteki gelişmelere adapte edilmesi yönünde harekete geçmiştir. Bu yönde aldığı “*Karar*” ile Parlamento, özellikle akıllı otonom robot ve yapay zekâ üreticileri ile kullanıcılarına yönelik etik ve meslekî esaslarda, robotikte göz önünde bulundurulması önem arz eden etik ilkelere, sorumluluk rejiminde, iş hukukunda, sorumluluk hukukunda, fikrî mülkiyet hukukunda ve sair alanlarda gerçekleştirilmesi gereken yasal düzenlemelerin çerçevesini âkit devletlere önermektedir.

Bu çalışmada Avrupa Parlamentosu'nun robotik hakkında öngördüğü bu yasalaştırma önerileri, özel hukuktaki olası yasalaştırma hareketlerini ilgilendirdiği ölçüde ve genel hatlarıyla tahlil edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Robotlar Hakkında Avrupa Parlamentosu Kararı, Robot Hukuku, Robotikler Hakkında Medenî Hukuk Kuralları

---

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 14.05.2019 tarihinde Yayınevimize ulaşmış olup, 22.05.2019 tarihinde birinci hakem; 23.05.2019 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

** Selçuk Üni. Hukuk Fakültesi Medenî Hukuk Anabilim Dalı. samiakkurt@gmail.com, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-9421-2412

ABSTRACT

As countries such as the US, China, South Korea and Japan have begun to enact or enforce their laws in the field of robotics, the European Parliament also has taken action to adapt the laws of the Union to developments in robotics. With the "Resolution" taken in this direction, the Parliament proposes the framework of legal regulations to be applied to individual countries on ethical and professional principles, labor law, liability law, intellectual property law and similar fields about intelligent autonomous robots.

In this study, these legislative proposals of the European Parliament on robotics are tried to be analyzed as much as possible in relation to possible legalization movements in private law.

Keywords: *European Parliament Resolution on Robotics, Law on Robotics, Civil Law Rules on Robotics*

***

GİRİŞ

Sürücüsüz arabalar, kimi insansız hava araçları, cerrahî robotlar, sanayi robotları, bakıcı robotlar ve ev robotları gibi özellikle otonom hareket edebilme ve karar alabilme yeteneğiyle donatılmış robotların, önceden olduğu gibi sadece askerî ölçekte değil günlük hayatta sivillerin de erişimine ve kullanımına sunulması, bunların neden olabilecekleri (özel) hukukî uyuşmazlıkların ve zararlar karşısında sorumluluğun düzenlenmesi yönünde özel hukuk kurallarının ihdas edilmesi ihtiyacını doğurmuştur (veya doğuracaktır).

Bu doğrultuda Avrupa Parlamentosu, özellikle âkit devletlerin robotik hakkında çıkartacakları yasal düzenlemelere bir standart getirmek ve bunlar arasında yeknesaklık sağlamak amacıyla, Hukuk İşleri Komitesi'nin Ekim 2016 tarihli Çalışma (önergesini) "*Rapor*"unu¹ da dayanak

---

¹ Bundan böyle "*Rapor*" olarak anılacaktır. İngilizce tam metin için bkz., The European Parliament's Legal Affairs Committee: "European Civil Law Rules In Robotics – Study Report (PE 571.379)", EN. Translation, October 2016, http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571379/IPOL_STU%282016%29571379_EN.pdf, (E.T. 26.03.2019).

olarak, “16 Şubat 2017 tarihli *Robotik Hakkında Medenî Hukuk Kurallarına İlişkin 16 Şubat 2017 Tarihli Tavsiye Kararı*”²’ni ihdas etmiştir.

“*Karar*”da öncelikle genel bir robot ve yapay zekâ tanımı yapılmış, robotların ekonomik ve sosyo – kültürel olası etkileri tartışılmış, robotların gelişiminin yeni sorumluluk kaygıları yaratabileceğine dikkat çekilmiş, fikrî hakların ve kişisel verilerin korunmasıyla ilgili robotik etkilere değinilmiş, robot – insan ilişkilerine ve robotların insanlık karşısındaki rolünün seyrine temas edilmiş ve bu gibi hususlar hakkında ne gibi yasal düzenlemeler ihdas edilmesi gerektiği (orta vadede) ilkesel olarak ortaya koyulmuştur.

Her ne kadar bu “*Karar*” özellikle âkit devletlere yönelik tavsiyeler içerir görünse de özellikle dayanağını oluşturan “*Rapor*”la birlikte değerlendirildiğinde, bunun, ABD., Çin, Japonya, Güney Kore gibi robotik alanında son derece ileri düzeydeki ülkelerdeki durumu ve konuya ilişkin yasal düzenlemeleri göz önünde bulundurularak tanzim edildiği anlaşılmakta³; dolayısıyla bununla ihdas edilen ilkelerin küresel nitelik taşıdığı ve konu hakkındaki bu küresel yaklaşımın Avrupa coğrafyasına ve kültürel anlayışına entegre edilmeye çalışıldığı gözlemlenmekte; bu nedenle Türkiye’de de er ya da geç ihtiyaç duyulacak olan yasalastırma çalışmalarında baz alınması yahut en azından göz önünde bulundurulması son derece isabetli görülmektedir.

Dolayısıyla aşağıda bu “*Karar*”a ana hatlarıyla değinilecek ve konu hakkında benimsediği prensipler, Türkiye’de konu hakkında gerçekleştirilecek olan olası ve müstakbel yasalastırma faaliyetlerinde de göz önünde bulundurulması ümidiye genel olarak ve yalnızca özel (hatta büyük ölçüde medenî) hukuku ilgilendirdiği düzeyde incelenmeye çalışılacaktır.

I. YASALAŞTIRMA İHTİYACI

Hukuk İşleri Komisyonu dayanak “*Rapor*”una, insanlık olarak robotik ve yapay zekâ konusunda yasal bir düzenleme getirilmesi gereken noktaya ulaşıp ulaşılmadığını sorgulayarak başlamaktadır. Nitekim

² Bundan Böyle “*Karar*” olarak anılacaktır. İngilizce tam metin için bkz., The European Parliament: “European Parliament Resolution of 16 February 2017 with Recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics”, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN>, (E.T. 23.03.2019)

³ Aynı şekilde bkz., “*Karar*”, Art.R.

zaman içerisinde insanların bu tür sofistike makinelerle çalışacak, etkileşime girecek, iş birliği yapacak hatta aynı evde birlikte yaşayacak olmalarıyla toplumun çarpıcı şekilde değişim göstereceği ve dolayısıyla insanların robotlar karşısındaki bu yeni yerini gözden geçirme gereksinimi duyacağı öngörülmektedir⁴.

Öyle ki daha karmaşık robotların, androidlerin ve yapay zekânın sair tezahürlerinin ortaya çıkmasıyla yeni bir sanayi devrimi yaşanabilecek, kimi iş kolları yürürlükten kalkarak yerine yenilerini bırakacak⁵, bu da beraberinde kimi mesleklerde işsizlik yaratırken yeni iş kollarında yeni istihdam imkânları sağlayacaktır. Robotların eğitimde, tıpta, bankacılık sektöründe, taşımacılıkta ve hemen her alanda da kullanılacakları aşikârdır. Bunun gibi (özellikle Avrupa'nın hızla) yaşlanan nüfusuna yardımcı olacak yeni bakıcı robotlar⁶, robot – insan ilişkilerine yeni bir boyut getirecek, bu ise sosyo – kültürel ve ekonomik hayatta alışılagedik olmayan bir düzen oluşmasına neden olabilecektir.

Robotların yükselişi hatta yapay zekânın insan entelektüel kapasitesini aşma olasılığı dolayısıyla⁷ meydana gelebilecek böyle bir toplumsal değişimin, hatta "*Rapor*"da da detaylıca izah edilen (her şeyden önce) hümanist değerlere ilişkin etik kaygıların, daha henüz bunlar yaşanmadan önce ihdas edilecek yasal düzenlemeler çerçevesinde yönlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ancak gelecekte olması beklenen bu gibi toplumsal değişikliklerinin, robotların ne kadar zamanda ne kadar gelişeceğinin, toplumun beklenen değişim ve reaksiyonunun seyrinin ve bu gibi sair hususların uzun vadede tüm sonuçlarıyla önceden tespit edilebilmesinin zorluğu hatta imkânsızlığı karşısında, önceden ihdas edilmesi önerilen yasal düzenlemelerin uzun değil orta vadeli hesaplanmasının uygun olacağı düşünülmekte ve bu nedenle devletlerce ihdas edilecek olan (robotikler hakkındaki) yasal düzenlemelerin takriben on, onbeş yıl içinde gerçekleşmesi muhtemel görülen (orta vadeli) değişiklikleri öngörerek ve öngörülmesi mümkün olmayan teknolojik gelişmeler hak-

---

⁴ "Rapor", s. 6.

⁵ "Karar", Art.B, E, I, J.

⁶ "Karar", Art.F, O.

⁷ "Karar", Art.P.

kında ise bunlara ayak uydurabilecek esneklikte hazırlanmaları tavsiye edilmektedir.

“Rapor”da insan hakları hukuku, fikrî hukuk, sigorta hukuku gibi alanlara ilişkin yeni yasal düzenlemelere ihtiyacın yanı sıra medenî sorumluluk hukukunun mevcut kurallarının, robotikler hakkında uygulamaları en zor düzenlemeler olduğunun altı ayrıca çizilmiş ve âkit devletlere, özellikle bu alanda yeni – özel düzenlemeler yapılması önerisinde bulunulmuştur. Nitekim “Karar”da da otonom robotların fiillerinden kaynaklanan müstakbel sorumluluk düzenlemelerinin genel çerçevesi ve buna ilişkin ilkeler (aşağıda genel hatlarıyla değinileceği üzere) özel olarak belirtilmiştir. Zira insanların akıllı makineler üzerinde her zaman söz sahibi olması gerektiği ve bunun ancak robotikteki ilerlemenin yasal bir çerçeveye oturtulması yoluyla mümkün olabileceği kabul ve ifade edilmektedir⁸.

II. YASALAŞTIRMANIN KAPSAMINA DÂHİL EDİLMESİ ÖNERİLEN ROBOTİK SİSTEMLERİN TEMEL NİTELİKLERİ

A. GENEL OLARAK

Robot kavramının hukukî anlamda genel kabul gören yeknesak bir tanımının bulunmaması, zira bu kavramın tanımının her ihtiyaca göre farklılık arz edebilmesi dolayısıyla⁹ Komisyon, “Karar” kapsamında değerlendirilmesi gereken robotik cihazların katı ve sınırları keskin şekilde tanımlanması yerine belirli nitelikleri bünyelerinde barındıran ci-

---

⁸ “Karar”: General principles concerning the development of robotics and artificial intelligence for civil use, Art.3.

⁹ Çeşitli tanımlar için bkz., Bertolini, A./Palmerini E.: Regulating Robotics: A Challenge for Europe, Upcoming Issues of EU Law: Compilation of In-Depth Analyses, 24.09.2014, s. 179 vd.; Edwards, L./Winfield, A.: Regulation Robots, Launch of Centre for Internet Law and Policy, Presentation Date: 15.11.2011, <https://www.strath.ac.uk/humanities/lawschool/centreforinternetlawandpolicy/>, (E.T. 26.03.2019); Richards, N. M./Smart, W. D.: How Should the Law Think About Robots?, Oregon 2013, p. 24; (Ed.) Leroux, C./Labruto, R.: “Suggestion for a Green Paper on Legal Issues in Robotics”, euRobotics The European Robotics Coordination Action, 2012, https://www.unipv-lawtech.eu/files/euRobotics-legal-issues-in-robotics-DRAFT_6j6ryjyp.pdf, (E.T. 23.03.2019). Ersoy, Çağlar: Robotlar, Yapay Zeka ve Hukuk, İstanbul 2017, s. 35.

hazların genel olarak bu çerçevede çıkartılacak yasal düzenlemelerin kapsamında tutulabilmesi yolunu benimsemiştir¹⁰.

Buna göre müstakbel yasal düzenlemelerin özellikle;

* *Sensörleri ile otonomluk (insan idaresinden özerklik) kazanan ve/veya sair algılayıcılar vasıtasıyla çevresiyle etkileşime geçerek elde ettiği (yahut değiş – tokuş yaptığı) verileri analiz edebilen,*

* *Kendi kendine öğrenebilen (seçimlik kriter),*

* *Fizikî varlık arz eden/az da olsa kendi fiziksel desteęi bulunan,*

* *Davranışlarını ve eylemlerini çevresine adapte edebilen "akıllı"¹¹ otonom¹² robotlar" hakkında uygulanmaları öngörülmektedir¹³. Buna göre konu hakkında yasal düzenlemelere gidileceğinde öncelikle "**fizikî varlık arz eden, çevresini algılayarak hareket edebilen ve özerk (otonom) şekilde karar alıp bunu dış dünyada uygulayabilen**" cihazlar gözetilmelidir¹⁴.*

¹⁰ "Rapor", s. 8; "Karar": General principles concerning the development of robotics and artificial intelligence for civil use, Art.1.

¹¹ Akıllı robot kavramının terminolojik sınırları hakkında ayrıntılı açıklama için bkz., "Rapor", 2.2.1. Terminological limit of the notion of an "smart robot", s. 9 - 10. Ayrıca bkz., Jarvis, Ray: Intelligent Robotics: Past, Present and Future, International Journal of Computer Science and Applications, Vol. 5, No. 3, 2008, p. 23 vd.. Güney Kore'de akıllı robot kavramı mevcut bir kanunî düzenlemeye kavuşmuştur. Buna göre akıllı robot, dış çevreyi algılayan, koşulları belirleyen ve re'sen olarak hareket eden mekanik cihaz olarak tanımlanmaktadır. Bkz., Intelligent Robots Development and Distribution Promotion Act (Güney Kore - Akıllı Robotlar Geliştirme ve Dağıtım Geliştirme Kanunu), South Korea Ministry of Trade, Industry and Energy, Act No. 13744, 6 January 2016.

¹² Otonom robot kavramının terminolojik sınırları hakkında ayrıntılı açıklama için bkz., "Rapor", 2.2.1. Terminological limit of the notion of an "autonomous robot", s. 9. Ayrıca bkz., Arkin, Ronald: Governing Lethal Behavior in Autonomous Robots, New York 2009, p. 13 vd.; Anderson, K./Waxman, M. C.: Law and Ethics for Autonomous Weapon Systems: Why a Ban Won't Work and How the Laws of War Can, American University – WCL Research Paper 2013, p. 11 vd.

¹³ "Rapor", 2.1. A common definition of smart autonomous robots, s. 8; "Karar", General principles concerning the development of robotics and artificial intelligence for civil use, Art.1.

¹⁴ "Karar": General principles concerning the development of robotics and artificial intelligence for civil use, Art.1.

B. BAZI ÖZERK ROBOT TÜRLERİ HAKKINDA ÖZEL ÖNGÖRÜLER

1. Özerk Ulaşım Araçları ve Dronelar

Parlamento, ulaşım ve taşımacılıkta (kendi kendini sürebilen) özerk araçların yaygınlaşmasının sorumluluk ve sigorta hukuku, yol ve trafik güvenliği, (enerji verimliliği, yenilenebilir teknolojilerin kullanımı, enerji kaynakları gibi) enerji ve çevre ile ilgili tüm alanlar, (verilere erişim, verilerin korunması, verilerin gizliliği ve paylaşımı gibi) veri koruma hukuku ile ilgili konular, iletişim hukuku ve otomatik araç sürücülerinin uymaları gereken hukuk kuralları gibi tüm alanları yakından ilgilendireceği ve yasalaştırma çalışmalarında tüm bu hususların göz önünde bulundurulmasını öngörmektedir¹⁵.

Parlamento insansız hava araçları ve otonom drone'lar¹⁶ için ise zorunlu bir izleme, takip ve tanımlama düzeninin getirilmesini, kullanım sırasında gerçek zamanlı konumlama ve veri aktarımı zorunluluğunun ihdas edilmesini ve güvenlik mevzuatı ile ilgili düzenlemelerin revize edilmesini tavsiye etmektedir¹⁷.

2. Bakım Robotları ve Tıbbî Robotlar

Özellikle yaşlı nüfustaki artışın insan bakıcıların yerini robotlara bırakacak olması endişesi ve bunun son derece hassas bir faaliyet olduğu görüşüyle Parlamento, bu alanda faaliyet gösteren akıllı otonom robotların asla insanların yerini tutamayacakları unutulmadan ve bu doğrultuda bir düzene entegre edilmeleri gerektiğini özellikle vurgulamaktadır¹⁸.

Tıbbî robotlara ilişkin yasal düzenlemelerin ise tedavi planlaması ve uygulamasına ilişkin nihai kararın her zaman bir insan hekime ait olacak şekilde yapılması ve bu nitelikteki robotları kullanacak olan hekimlerin yerine getirmeleri gereken asgari yeterlilikler ile bunlara verile-

---

¹⁵ “Karar”, Autonomous means of transport, a)Autonomous vehicles, Art.27.

¹⁶ Kavramlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Akkurt, Sinan Sami: Türk Sivil Havacılık Mevzuatı ve Uluslararası Konvansiyonlar Kapsamında Sivil Havayolu ile Yolcu Taşımacılığında Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk, Bası 2, Ankara 2018, s. 82 vd..

¹⁷ “Karar”, Autonomous means of transport, b) Drones (RPAS), Art.30.

¹⁸ “Karar”, Care robots, Art.32.

cek iznin şartlarının mutlaka yasal düzenlemeyle (ivedilikle) belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir¹⁹.

III. YASALAŞTIRMADA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMASI GEREKEN HUKUKSAL ÖNGÖRÜLER

A. ETİK VE ÖZELLİKLE KİŞİSEL DEĞERLERE İLİŞKİN ÖNGÖRÜLER

Parlamento, âkit devletlerce robotik üretimi, kullanımı ve sonuçlarıyla ilgili yasal düzenlemeler hazırlanırken belirli kaygıların ve risklerin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamıştır. Buna göre bu tür yasal düzenlemelerin, akıllı otonom robotların insan sağlığını, güvenliğini, temel hakları, bireyin ve toplumun refahını, özgürlüğünü, mahremiyetini, şeref ve haysiyetini, kişisel verilerin korunmasını, ayrımcılıkla yaşağına aykırı hareket edilmemesini ön planda tutarak; akıllı otonom robotların anılan bu gibi değerleri zedeleme riski taşıdığı unutulmaksızın ve bu tür ihlâllere engel olacak ölçüde ihdas edilmesi ve mevcut yasaların da bu çerçevede revize edilmesi gerektiği öngörülmektedir²⁰. Buna göre Parlamento, robotik alanındaki müstakbel medenî hukuk düzenlemelerinin başta "2016/679 Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GPDR.)²¹" olmak üzere Birlik'in tüm yasal yapısı ile tutarlı ve uyumlu olması gerektiğini vurgulamaktadır²².

¹⁹ "Karar", Medical robots, Art.33, 35. Bu düzenlemeler yapılırken ayrıca "Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin Konvansiyon"u uygunluğun gözetilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Konvansiyon için bkz., Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD), <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>, (E.T. 26.03.2019).

²⁰ "Karar", Ethical principles, Art.10, 14. Ayrıca bkz., Annex, Code Of Ethical Conduct For Robotics Engineers – Preamble; Annex, Fundamental rights; Annex, Safety; Annex, Privacy.

²¹ Tüzük hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Akıncı, Ayşe Nur: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Çalışma Raporu No. 6, Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplu Dairesi Başkanlığı Yayını, Haziran 2017, s. 4 vd.; Dülger, Murat Volkan: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, İstanbul 2019, s. 63 vd.; Sawyer, Robert J.: Robot Ethics, Science, Vol. 318, Issue 5853, 2007, p. 1037 vd..

²² "Karar", Intellectual property rights and the flow of data, Art.20. Konu hakkında ayrıca bkz., Leroux/Labruto, p. 49 vd; Ersoy, s. 72 vd..

“Karar” özellikle robotik alanındaki araştırmacıların imâlatta uygulamaları gereken etik prensipleri özetlemiştir. Buna göre akıllı otonom robotlar:

- * *insanların çıkarlarına göre hareket etmelidirler,*
- * *her şeyden önce insanlara zarar vermekten kaçınmalıdırlar (first, do not harm doctrine),*
- * *insanlarla etkileşim şartları ve sınırları hakkında bilinçli karar verme kapasitesine sahip olmaya zorlanmalıdırlar²³.*

B. ŞEFFAFLIK ÖNGÖRÜSÜ

Özellikle üretimi ve kullanımı düzenleyecek olan yasalaştırmada, pek çok kişinin yaşamı üzerinde etkisi olabilecek yapay zekâ karar ve uygulamalarının herkes tarafından anlaşılabilir düzeye indirgenerek tarif edilmesi, bu yöndeki yapay zekâ kararlarının ve uygulamalarının gerekçelerinin her halükârda anlaşılabilir düzeyde toplumla paylaşılması ve ayrıca akıllı otonom robotların kararlarında etkili olan her türlü işlemin ve verinin kaydedileceği bir “kara kutu” zorunluluğunun ihdas edilerek, yapay zekâ ve robotik uygulamalarında bu yönde bir “*şeffaflık ilkesi*” getirilmesi önerilmektedir²⁴.

C. İŞ SAĞLIĞINA, GÜVENLİĞİNE VE ÇEVRENİN KORUNMASINA İLİŞKİN ÖNGÖRÜLER

Bir kısım riskli ve/veya tehlikeli işin insanlardan alınıp robotlara devredilmesi iş güvenliği bakımından her ne kadar yararlı görülse de işyerindeki insan – robot etkileşiminin getireceği kimi sorunlar karşısında iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hukukî düzenlemelerin revize edilmesi; ayrıca insan – robot ilişkilerine katı ve ileriye dönük kurallar getirilmesi tavsiye edilmektedir.

Parlamento ayrıca mevcut çevre kanunlarında da revizyona gidilerek ve/veya hakkında boşluk bulunan durumlarda yeni düzenlemeler ihdas edilerek robotikle ilgili etkin enerji verimliliğini, maksimum yenilenebilir enerji kullanımını, elektronik atıkların dönüştürülebilirliğini

²³ Annex, Principles for researchers in the field of robotics should commit themselves to the highest ethical and professional conduct and abide.

²⁴ “Karar”, Ethical principles, Art.12; Annex, Inclusiveness.

ve/veya tamir edilebilirliğini, robotik üretiminde kullanılacak malzemelerin niteliğini ve ekonomisini, özellikle tarım alanında kullanılacak otonom robotların ebatlarının küçültülmesini, enerji ve su kullanımının azaltılmasını ve hassas tarım optimizasyonunu gerçekleştirecek bir yasalaştırma yolu izlenmesini öngörmektedir²⁵.

D. HUKUKÎ SORUMLULUĞA İLİŞKİN ÖNGÖRÜLER

1. Sorumluluğun Türü Hakkında

"*Karar*"ın belki de en çok üzerinde durduğu hususlardan birisi, akıllı robotların otonom davranışlarıyla neden oldukları zararlar karşısında sorumluluğun âkit devletlerce ne şekilde düzenlenmesi gerektiği hususudur.

Buna göre Parlamento, konu hakkındaki müstakbel yasal düzenlemelerde robotların otonom davranışlarıyla neden oldukları maddî zararlar dışında hiçbir şekilde ve zararın kaynağının insan olmadığı gerekçesiyle sorumluluğu sınırlandıran yahut kısıtlayan hükümler ihdas edilmesini öngörmektedir. Başka bir deyişle "*Karar*", robotların otonom fiilleriyle neden oldukları maddî zararlar dışında sınırlı sorumluluk esasının benimsenmemesi yönündedir. Ancak sorumluluğun doğabilmesi için robotun fiili ile zarar arasında mutlaka nedensellik bağı bulunması gerektiği özel olarak vurgulanmıştır. Aynı şekilde, önerilen bu sorumluluk rejimi, sorumluluğu tazmini mümkün her türlü zarar karşısında kabul etmeli, bu tür zararların türünü ve kapsamını kesinlikle sınırlandırmamalıdır²⁶.

Bununla birlikte Parlamento'nun, otonom robot zararları karşısında bir tür kusursuz sorumluluk esası benimsenmesi gerektiğini tavsiye ettiği söylenebilir. Nitekim bu husus Parlamento tarafından, müstakbel yasal düzenlemeler çerçevesinde sorumlu kişi belirlenirken bu tespitin, zararın meydana gelmesinde ihmali olan kişiye değil, zarar riskini en aza indirgeyebilecek ve olumsuz sonuçlarla başa çıkabilecek olan kişi-

²⁵ "*Karar*", Environmental impact, Art.47. Konu hakkında ayrıca bkz., Leroux/Labruto, p. 42, 44; Ersoy, s. 70 vd..

²⁶ "*Karar*", Liability, Art.52, 54; Annex, Civil law liability.

ye/kişilere odaklanması gerektiği şeklinde ifade edilmiştir²⁷. Bu yaklaşım çerçevesinde robotikte bir tür (kusursuz) tehlike sorumluluğu esasının benimsenmesinin istendiği söylenebilir²⁸.

2. Sorumluluk Süjesi Hakkında

Tavsiyeler arasında oldukça önem arz eden bir husus da (en azından orta vadede) sorumluluğun bir robota değil insanlara (özellikle robotun eğitiminden ve öğrenmesinden sorumlu olan kişilere ve robotun öğrenme kapasitesiyle orantılı şekilde) yükletilmesi gerektiği prensibidir²⁹.

²⁷ “Karar”, Liability, Art.55. Ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz., Wolf, M.: Schuldhaftung bei Automatenversagen, Heft 11, Frankfurt JuS 1989, s. 899 vd.; Viadeck, David C.: Machines Without Principals: Liability Rules and Artificial Intelligence, Washington Law Review, Vol. 89, Issue 117, 2014, p. 117 vd.; Gerstner, Maruerite E.: Liability Issues with Artificial Intelligence Software, Santa Clara Law Review, Vol. 33, 1993, p. 239 vd.; Karnow, Curtis E. A.: Liability for Distributed Artificial Intelligences, Berkeley Technology Law Journal, Vol. 11, Issue 1, 1996, p. 147 vd.; Martino, Antonio A.: Artificial Intelligence and Law, International Journal of Law and Information Technology, Vol. 2, Issue 2, 1994, p. 154 vd.; Leroux/Labruto, p. 50, 54 vd.; Ersoy, s. 75 vd.; Bak, Başak: Medenî Hukuk Açısından Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Yapay Zekâ Kullanımından Doğan Hukuki Sorumluluk, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl 9, S. 35, Temmuz 2018, s. 211 vd.; Bozkurt – Yüksel, Armağan E.: Robot Hukuku, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl 7, S. 29, 2017, s. 85 vd..

²⁸ Sorumluluk türü hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Akkurt, Sinan Sami: “6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Anlamında Tehlike Sorumluluğuna Genel Bir Bakış, Konya Barosu Dergisi, Yıl 40, S. 23, 2012 (Tehlike), s. 42 vd..

²⁹ Zira sorumluluğun robotlara yüklenilebilmesi için robota bir kişilik atfedilmesi gerekir ki robota atfedilmesi gereken kişilik hususunda doktrinde pek çok yaklaşım bulunmaktadır. Parlamento ise bu yönde akıllı otonom robotlara kendine özgü bir “elektronik kişilik” tanınması görüşündedir (Art.Z/AC; Art.59/f). Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., Alexandre, Filipe M.: The Legal Status of Artificially Intelligent Robots – Personhood, Taxation and Control, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi – Tilburg University), Danışman Prof. Dr. Erik Vermeulen, Savunma Tarihi 12 Haziran 2017, p. 16; McDonald, Coby: The Good, The Bad and The Robot: Experts are Trying to Make Machines be Moral, California Magazine/Just In, <http://alumni.berkeley.edu/california-magazine/just-in/2015-06-08/good-bad-and-robot-experts-are-trying-to-make-machines-be-moral> (ET. 26.03.2019); Colombo, Nicolo: “Virtual Competition: Human Liability Vis-a-Vis Artificial Intelligence's Anti-competitive Behaviours”, European Competition & Reg. Law Review, Vol. 2, 2018, p. 11 vd.; Bozkurt – Yüksel, A. E./Bak, B.: “Yapay Zekâ”, Futurist Hukuk, İstanbul 2018, s. 18; Bayramlıoğlu, Emre: “Akıllı Yazılımlar ve Hukuki Statüsü: Yapay Zekâ ve Kişilik Üzerine Bir Deneme”, Uğur Alacakaptan’a Armağan, İstanbul 2008, s.

Bu çerçevede robotlara kendine özgü bir elektronik kişilik tanınabileceği ifade edilmiş ancak bu kişilik şimdilik sorumluluk süjesi olarak öngörülmemiştir³⁰.

3. Sorumluluk Sigortası Hakkında

Otonom robotların neden oldukları zararlar karşısındaki sorumluluğun paylaşılmasındaki karmaşıklık dolayısıyla Parlamento, bu tür zararlardan sorumluluğa ilişkin bir zorunlu sigorta sistemi kurulmasını önermektedir. Ancak bu zorunlu sigortanın, karayolu trafik sigortasından farklı olarak otonom robotların neden olduğu her türlü zararı karşılayacak şekilde inşa edilmesi gerektiği ifade edilmekte ve özellikle üreticinin mâli sorumluluk sigortası yaptırmasının zorunlu kılınması gerektiği vurgulanmaktadır³¹.

Öte yandan bu zorunlu sigortanın risklerinin teminat altına alınması için bir malî mesuliyet fonu kurulması da öneriler arasındadır³². Buna göre robotik imalatçısının, malikin ve kullanıcının müştereken sigorta yaptırması ve mesuliyet fonuna katkıda bulunmaları hâlinde maddî zararlar karşısında sınırlı sorumluluktan yararlanabilmelerinin mümkün kılınabileceği ifade edilmektedir³³.

E. FİKRÎ MÜLKİYETE İLİŞKİN ÖNGÖRÜLER

Komite ve Parlamento, özellikle robot eserleri üzerindeki fikrî hakların akıbeti hususuna değinmiş ancak bu hususta yeni bir fikrî mülkiyet rejiminin şimdilik bütünüyle inşasına gerek olmadığını, yine de mevcut düzenin³⁴ robotik gelişmeler paralelinde revize edilmesi gerekti-

---

139; Ersoy, s. 87 vd.; Dülger, Murat Volkan: Yapay Zekalı Varlıkların Hukuk Dünyasına Yansması: Bu Varlıkların Hukuki Statüleri Nasıl Belirlenmeli?, Terazi Hukuk Dergisi, C. 13, S. 142, Haziran 2018 (Yapay Zekâ), s. 82 vd..

³⁰ "Karar", Art.Z/AC.

³¹ Annex, Civil law liability.

³² "Karar", Liability, Art.57, 58. Sigorta fonu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Art.59/a, b, c, d, e, f.

³³ "Karar", Liability, Art.59/c.

³⁴ Mevcut AB. fikrî mülkiyet düzenlemelerine göre robot üretimi eserler üzerindeki fikrî hak sahipliğinin kime/kimlere ait olması gerektiği konusunda muhtelif fikirler

ğini vurgulamıştır³⁵. Ancak önemle belirtilmelidir robotların icatlarının patent ve eserlerinin telif hakkı kapsamında korunması mevcut Birlik düzeninde pek mümkün görülmemektedir. Şöyle ki, mevcut düzenlemede patent koruması verilebilmesi için gereken başvuruda mucitin adının ve adresinin belirtilmesi gerekmekte olup her şeyden önce bu hususlar bir robotun böyle bir başvuruda bulunmasına engel teşkil etmektedir³⁶. Ancak “*Karar*”a uygun şekilde robotlara kendine özgü bir elektronik kişilik (yasal olarak) tanındığında ve fikrî mülkiyet düzeninde yapılacak buna uygun değişikliklerle mevcut korumanın robot eserlerini de kapsayacak duruma getirilmesi, Parlamento önerileri arasında değerlendirilebilir.

---

bulunmaktadır. Dolayısıyla konunun son derece tartışmalı olduğu ifade edilebilir. Tartışmalar ve görüşler hakkında bkz., Murphy, Mike: “Computers can now paint like Van Gogh and Picasso”, <http://qz.com/495614/computers-can-now-paint-like-van-gogh-and-picasso/>, (E.T. 27.03.2019); Leroux/Labruto, p. 39 vd.. Konuyla ilgili mevcut yasal düzen genel olarak; 15 Nisan 1994 Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması, 9 Eylül 1886 tarihli Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi, 24 Temmuz 1971’de gözden geçirilen 6 Eylül 1952 tarihli UNESCO Uluslararası Telif Hakları Sözleşmesi, WIPO Telif Hakları Sözleşmesi, 20 Aralık 1996 tarihli WIPO Telif Hakları Anlaşması, Bilgi Toplumunda Eser Sahibinin Hakları Ve Bağlantılı Hakların Uyumlaştırılması Hakkında 22 Mayıs 2001 tarihli ve 2001/29/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi, Fikri Mülkiyet Haklarının Uygulanmasına İlişkin ve 29 Nisan 2004 tarihli ve 2004/48/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi, Veri Tabanlarının Hukuki Olarak Korunmasına İlişkin 11 Mart 1996 tarihli ve 96/9/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi, 2006/116/EC sayılı Telif Hakkı ve Belirli Bağlantılı Hakların Koruma Sürelerine İlişkin Direktifin Bazı Hükümlerini Değiştiren 27 Eylül 2011 tarihli ve 2011/77/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi, Telif Hakkı ve Belirli Bağlantılı Hakların Koruma Sürelerine İlişkin 12 Aralık 2006 tarihli ve 2006/116/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi, Bilgisayar Programlarının Hukuki Olarak Korunmasına İlişkin 23 Nisan 2009 tarihli ve 2009/24/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi, Uydu ve Kablolu Yayınlarla Uygulanacak Telif Hakları ve Komşu Haklara İlişkin 27 Eylül 1993 tarihli ve 93/83/EEC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi ile yönetilmektedir. Ayrıntılı bilgi için genel olarak bkz., Kılıç, Bilge: 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 2001/29 Sayılı ve 22 Mayıs 2001 Tarihli Bilgi Toplumunda Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Hakların Uyumlaştırılması Hakkında Parlamento ve Konsey Direktifi ile Karşılaştırılması, Ankara 2008; Uzunçakmak, Şule Özge: Şirketler Hukuku Alanında Türkiye İçin Öngörülebilecek Müzakere Pozisyonunun Değerlendirilmesi, Ankara 2004; Ersoy, s. 51 vd.

³⁵ “Rapor”, s. 6; “Karar”, Intellectual property rights and the flow of data, Art.18.

³⁶ Leroux/Labruto, p. 38 – 39.

F. SİCİL VE LİSANS SİSTEMİ ÖNGÖRÜSÜ

Parlamento, izlenebilirliğin sağlanması ve “*Karar*”da öngörülen tavsiyelerin uygulanmasının takibinin kolaylaştırılması amacıyla akıllı otonom robotların için bir kayıt ve sicil sisteminin kurulmasını önermektedir. Böyle bir sistemin oluşturulması hâlinde bunun yönetiminin, robotik alanında ihtisaslaşmış bir ajans (Birlik özelinde AB. Robotik ve Yapay Zekâ Ajansı) tarafından gerçekleştirilmesi de öneriler arasındadır³⁷.

Son olarak tasarımcılar/üreticiler ve kullanıcılar için lisans alma yükümlülüğünün getirilmesi de robotikler hakkında kurulması önerilen yasal düzenin bir parçası olarak Parlamento önerileri arasında yer bulmaktadır³⁸.

SONUÇ

Avrupa Parlamentosu'nun, âkit devletler tarafından robotik hakkında medenî hukuk kuralları ihdas edilmesine ilişkin tavsiye “*Karar*”ının ve buna dayanak teşkil eden Avrupa Parlamentosu Hukuk İşleri Komisyonu *Raporu*'nun birlikte değerlendirilmesi, aslında Avrupa toplumunun akıllı otonom robotların ve yapay zekâ kullanımının yükselişi karşısında duyduğu kaygıların bir yansıması olarak gözlemlenmiştir.

Nitekim Komite *Raporu*'nda da açıkça tartışıldığı ve ifade edildiği gibi “*batı kolektif vicdanını besleyen tarihsel miras*”, akıllı robot fikrine çok da olumlu bir tepki vermeye henüz hazır görülmemektedir. Öyle ki Komite, bunun altında yatan sebeplerin Antik Yunan'a ve kutsal kitaptaki İbranice yaratılış hikayelerine, özellikle Golem mitolojisine kadar dayandığını belirtmekte çekince görmemiştir. Komite bu hususta Uzak Doğu'da (özellikle Japonya'da) aynı kaygının yaşanmadığını belirtmekte ve bunu İkinci Dünya Savaşı sonrası vizyona koyulan *Astro Boy* çizgi filminin toplumda yarattığı robot sempatisiyle ilişkilendirmekte ancak aynı sempatinin Avrupa toplumunda bulunmadığının altını çizmektedir.

Bu nedenle Komite, Uzak Doğu ve Avrupa kültürleri arasında yaşanan robotlar hakkındaki kültürel bölünme dolayısıyla Güney Kore, Japonya gibi öncü ülkelerin robotik hakkındaki yasal girişimlerini takip

³⁷ Bkz., Annex, Registration of smart robots.

³⁸ Detaylar hakkında bkz., Annex, Licence for designers; Annex, Licence for users.

etmek yerine, kendi kültürel yapısına uygun öz yasalastırma faaliyetlerinin ivedilikle gerçekleştirilmesi taraftardır.

İşte bu nedenle Avrupa Parlamentosu, Komite'nin dayanak raporunu da esas alarak, Avrupa sosya – kültürel ve ekonomik kriterlerine uygun bir “Avrupa Robotik Medenî (hatta Özel) Hukuku”nun çerçevesini oluşturması gereken ilkelerin ne şekilde olduğunu çalışma konusu “*Karar*” ile ortaya koymuştur.

Sonuç kısmının buraya kadarki girizgâhından da anlaşılacağı üzere anılan “*Karar*” daha çok Avrupa standartları ve sosyo – kültürel – ekonomik yapısı gözetilerek hazırlanmıştır. Bu bakımdan olası bir Türk robotik yasalastırma hareketinde tümüyle model alınması isabetli olmayabilir. Ancak Avrupa Birliği'ne uyum müktesebatı ve Birlik tam üyelik süreci, iç hukukun aynı zamanda Avrupa Birliği yasaları ile de uyumlu olmasını öngörmektedir. Bu nedenle konu hakkındaki ulusal bir yasalastırma hareketinde “*Karar*”da belirtilen hususlar göz ardı edilmeden, hatta bunlar örnek alınarak ve fakat Türk sosyo – kültürel ve ekonomik yapısına uygun revizyonlar dairesinde hareket edilmesi son derece isabetli görülmektedir.

Örneğin “*Karar*”da belirtilen, akıllı robotlara elektronik bir kişilik tanınması hususuna Türk toplumsal yapısının ne derece hazır olduğu tartışmaya son derece açıktır. Bunun yerine robotların eşya olarak nitelendirilmeye devam etmesi ancak bunların otonom kararlarından doğan zararlar karşısında (örneğin) TBK.m.71 vd. hükümlerinde belirtilen genel tehlike sorumluluğu hükümlerinin işletilmesi, sonuç itibarıyla hem Avrupa Birliği müktesebatına hem de ulusal kültürel yapıya daha uygun düşebilir.

Bu gibi uç tavsiyeler dışında ise robotikler hakkında kayıt, lisans ve sicil sistemi getirilmesi, bunların üretiminde ve kullanılmasında kişilik hakkına uygunluk zorunlulukları getirilmesi, kişisel verilerin korunması noktasında katı ve zorlayıcı kurallar getirilmesi gibi tavsiyelerde “*Karar*”a uygun davranılmasında herhangi bir sakınca görülmemektedir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Türkiye'nin henüz robotik alanında bu çapta bir yasalastırma ihtiyacı bulunduğu düşünülmemektedir. Ancak robotların küresel ölçekte önlenemez gelişimi ve kullanımlarının yaygınlaşması dolayısıyla er ya da geç Türkiye'de de robotikler hakkında özel hukuk düzenlemelerine ihtiyaç doğacağı ortadadır. Bu nedenle Türk yasa koyucusunun, olası ve müstakbel yasalastırma hareketlerinde deniz aşırı Uzak Doğu yahut Amerika Birleşik Devletleri yasalarından

ziyade, coğrafi yakınlığının kültüre de (nisbeten de olsa) etki ettiği düşünncesinden ve Avrupa Birliği tam üyeliğinin hâlen bir devlet politikası olmasından ötürü Avrupa Parlamentosu tavsiye "Karar"ını model alarak gerekli revizyonları bunun üzerinden gerçekleştirmesi isabetli görülmektedir.

KISALTMALAR

AB.	: Avrupa Birliği
ABD.	: Amerika Birleşik Devletleri
Art.	: Article (Paragraf/Madde)
C.	: Cilt
EC.	: European Council (Avrupa Konseyi)
Ed.	: Editor (Editör)
EN.	: English (İngilizce)
E.T.	: Erişim Tarihi
No.	: Number (Sayı)
p.	: Page (Sayfa)
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
US.	: United States (Amerika Birleşik Devletleri)
vd.	: ve devamı
Vol.	: Volume (Cilt)

KAYNAKÇA

Akıncı, Ayşe Nur: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Çalışma Raporu No. 6, Kalkınma bakanlığı Bilgi Toplu Dairesi Başkanlığı Yayını, Haziran 2017.

Akkurt, Sinan Sami: "6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Anlamında Tehlike Sorumluluğuna Genel Bir Bakış, Konya Barosu Dergisi, Yıl 40, S. 23, 2012, s. 42 vd. (Tehlike).

Akkurt, Sinan Sami: Türk Sivil Havacılık Mevzuatı ve Uluslararası Konvansiyonlar Kapsamında Sivil Havayolu ile Yolcu Taşımacılığından Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk, Bası 2, Ankara 2018.

Alexandre, Filipe M.: The Legal Status of Artificially Intelligent Robots – Personhood, Taxation and Control, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Tilburg University; Danışman: Vermeulen, Erik; Savunma Tarihi: 12.06.2017).

Anderson, K./Waxman, M. C.: Law and Ethics for Autonomous Weapon Systems: Why a Ban Won't Work and How the Laws of War Can, American University – WCL Research Paper 2013, p. 11 vd..

Arkin, Ronald: Governing Lethal Behavior in Autonomous Robots, New York 2009, p. 13 vd..

Bak, Başak: Medenî Hukuk Açısından Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Yapay Zekâ Kullanımından Doğan Hukuki Sorumluluk, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl 9, S. 35, Temmuz 2018, s. 211 vd..

Bayramlıoğlu, Emre: Akıllı Yazılımlar ve Hukuki Statüsü: Yapay Zekâ ve Kişilik Üzerine Bir Deneme, Uğur Alacakaptan'a Armağan, İstanbul 2008, s. 139 vd..

Bertolini, A./Palmerini E.: Regulating Robotics: A Challenge for Europe, Upcoming Issues of EU Law: Compilation of In-Depth Analyses – 24.09.2014, s. 179 vd.

Bozkurt – Yüksel, A. E./Bak, B.: Yapay Zekâ, Futurist Hukuk, İstanbul 2018.

Bozkurt – Yüksel, Armağan E.: Robot Hukuku, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl 7, S. 29, 2017, s. 85 vd..

Calo, Ryan: Robotics & The Law: Liability For Personal Robots, Stanford Law School The Center for Internet and Society 2009.

Colombo, Niccolo: Virtual Competition: Human Liability Vis-a-Vis Artificial Intelligence's Anticompetitive Behaviours, European Competition & Reg. Law Review, Vol. 2, 2018, p. 11 vd..

Dülger, Murat Volkan: Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, İstanbul 2019.

Dülger, Murat Volkan: Yapay Zekalı Varlıkların Hukuk Dünyasına Yansıması: Bu Varlıkların Hukuki Statüleri Nasıl Belirlenmeli?, Terazi Hukuk Dergisi, C. 13, S. 142, Haziran 2018, s. 82 vd. (Yapay Zekâ).

Edwards, L./Winfield, A.: Regulation Robots, Launch of Centre for Internet Law and Policy, Presentation Date: 15.11.2011, <https://www.strath.ac.uk/humanities/lawschool/centreforinternetlawandpolicy/>, (E.T. 26.03.2019).

Ersoy, Çağlar: Robotlar, Yapay Zeka ve Hukuk, İstanbul 2017, s. 35.

Gerstner, Maruerite E.: Liability Issues with Artificial Intelligence Software, Santa Clara Law Review, Vol. 33, 1993, p. 239 vd..

Jarvis, Ray: Intelligent Robotics: Past, Present and Future, International Journal of Computer Science and Applications, Vol. 5, No. 3, 2008, p. 23 vd..

Karnow, Curtis E. A.: Liability for Distributed Artificial Intelligences, Berkeley Technology Law Journal, Vol. 11, Issue 1, 1996, p. 147 vd..

Kılıç, Bilge: 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 2001/29 Sayılı ve 22 Mayıs 2001 Tarihli Bilgi Toplumunda Eser Sahibinin Hakları ve Bağlantılı Hakların Uyumlaştırılması Hakkında Parlamento ve Konsey Direktifi ile Karşılaştırılması, Ankara 2008.

(Ed.) Leroux, C./Labruto, R.: "Suggestion for a Green Paper on Legal Issues in robotics", euRobotics The European Robotics Coordination Action 2012, https://www.unipv-lawtech.eu/files/euRobotics-legal-issues-in-robotics-DRAFT_6j6ryjyp.pdf, (E.T. 23.03.2019).

Martino, Antonio A.: Artificial Intelligence and Law, International Journal of Law and Information Technology, Vol. 2, Issue 2, 1994, p. 154 vd..

McDonald, Coby: "The Good, The Bad and The Robot: Experts are Trying to Make Machines be Moral", California Magazine/Just In, <http://alumni.berkeley.edu/california-magazine/just-in/2015-06-08/good-bad-and-robot-experts-are-trying-make-machines-be-moral> (ET. 26.03.2019).

Murphy, Mike: "Computers can now paint like Van Gogh and Picasso", <http://qz.com/495614/computers-can-now-paint-like-van-gogh-and-picasso/>, (E.T. 27.03.2019).

Richards, N. M./Smart, W. D.: How Should the Law Think About Robots?, Oregon 2013.

Sawyer, Robert J.: Robot Ethics, Science, Vol. 318, Issue 5853, 2007, p. 1037 vd..

Uzunçakmak, Şule Özge: Şirketler Hukuku Alanında Türkiye İçin Öngörülebilecek Müzakere Pozisyonunun Değerlendirilmesi, Ankara 2004.

Veruggio, Gianmarco: Euron Roboethics Roadmap, Genoa 2006.

Viadeck, David C.: Machines Without Principals: Liability Rules and Artificial Intelligence, *Washington Law Review*, Vol. 89, Issue 117, 2014, p. 117 vd..

The European Parliament's Legal Affairs Committee: "European Civil Law Rules In Robotics – Study Report (PE 571.379)", (EN. Translation), October 2016, http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571379/IPOL_STU%282016%29571379_EN.pdf, (E.T. 26.03.2019).

The European Parliament: "European Parliament Resolution of 16 February 2017 with Recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics", <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN>, (E.T. 23.03.2019).

"Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD.)", <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>, (E.T. 26.03.2019).